

Turitg / Cuir, ils 24-08-2009

Communicaziun a las medias

Ina chasa editura per la Rumantschia

En il futur vegn la lavur litterara rumantscha puspè sustegnida a moda professiunala – entras la *Chasa Editura Rumantscha*, in project commu-nabel da Pro Helvetia, il Chantun Grischun e la Lia Rumantscha. La fun-daziun ha gè lieu quels dis.

En collavuraziun cun la Fundaziun svizra per la cultura Pro Helvetia ed il Chantun Grischun è vegnida fundada quels dis sut l'egida da la Lia Rumantscha la *Chasa Editura Rumantscha S.r.l.* Tant Pro Helvetia, il Chantun Grischun sco era la Lia Rumantscha sustegnan quest project durant ina fasa da svilup da trais onns cun ina contribuziun da mintgamai CHF 60'000.- ad onn. La societad cun responsa-bladad limitada ha ina structura autonoma, per che decisiuns davart il cuntegn na sajan betg dependentas da la politica linguistica e culturala. La nova chasa editura ha en mira da promover la litteratura rumantscha cun metter a dispo-siziun servetschs d'ediziun professiunals e cun producir belletristica, cudeschs tematics e products da medias parentadas, sco per exempel cudeschs auditivs. Ella vegn a garantir la colliaziun a las structuradas da distribuziun generalas dal commerzi da cudeschs. La *Chasa Editura Rumantscha* vegn ad edir – tut tenor ils manuscrits inoltrads – publicaziuns en ils idioms ed en rumantsch grischun. Igl è previs d'edir titels d'auta qualidad, en furma da novas publicaziuns litteraras, antologias e reediziuns da classichers exausts.

Direcziun e gremi editorial

La structura da la nova chasa editura è simpla. Ella consista en l'essenzial d'in manader / d'ina manadra da fatschenta. La piazza da 60% vegn publitgada ils proxims dis. La direcziun tematica da la *Chasa Editura Rumantscha* surpiglia in gremi editorial da tschintg persunas, il qual sa raduna a duas fin trais sedutas l'onn. Al gremi editorial fan part: Roman Caviezel, Renata Coray, Esther Krättli, Clà Riatsch ed Anita Simeon. Il scopo da la *Chasa Editura Rumantscha* (CER) è da tschertgar e sustegnair sistematicamain novs talents. Ella intermediescha lectorats, colliescha las activitads d'ediziun cun instituziuns, associaziuns ed occurrenzas entaifer ed ordaifer il chantun e garantescha a lur partenaris (aturAs, translaturAs, editurAs) cundiziuns da producziun, distribuziun e promoziun professiunalas ed usitadas en la branscha.

Ina dieta cun consequenzas

Il mars 2007 ha Pro Helvetia envidà a Cuira ad ina dieta cun il tema "Producziun litterara sut las cundiziuns d'ina lingua minoritara". Duas observaziuns avevan motivà la fundaziun per la cultura da far quest pass. Per l'ina eran sa reducidas las dumondas d'auturas e d'auturs rumantschs per contribuziuns ad in'ovra. Per l'autra na vegniva la gronda part da dumondas per contribuziuns da stampa betg pli da chasas edituras professiunalas. L'ediziun da litteratura rumantscha era daventada quasi mo anc in'occupaziun accessorica d'inqual persuna idealistica engaschada sin plaun regiunal. I mancava evidentamain il know-how da la lavur d'ediziun. Per part cumparevan titels senza in lectorat professiunal, senza numer ISBN e senza registraziun en il catalog dals cudeschs en vendita.

A la dieta bain frequentada da Cuira ha Clà Riatsch, professor per lingua e litteratura rumantscha a l'Universitad da Turitg, punctuà il problem: *"La litteratura dovra talent, in rispli ed in palpiri. La litteratura dovra però er impuls, promoziun, evaluaziun, lectorat, preschentaziun, concorrenza, premis, discussiun, critica."*

La Lia Rumantscha, il Chantun Grischun e Pro Helvetia han sin quai surdà in'incumbensa d'elavurar in studi da concept. Suentar la discussiun cun 24 represchentantas e represchentants da l'entira scena interessada ha l'autur Thomas Schlachter constatà in "malesser da la producziun da cudeschs": *"Quai cumenza cun il lectorat e finescha tar la concepziun da la cuverta, la producziun e la tipografia."* El ha mess en discussiun trais models da chasas edituras. In da quels correspunda en ils puncts essenzials a la chasa editura ussa fundada.

Infurmaziuns per las medias:

Pro Helvetia: Sabina Schwarzenbach, manadra comunicaziun
tel. +41 44 267 71 39, fax +41 44 267 71 06, sschwarzenbach@prohelvetia.ch

Chantun Grischun: Ivo Berther, incumbensà per la promoziun da linguas
tel. +41 81 254 16 01, fax +41 81 254 16 84, ivo.berther@afk.gr.ch

Lia Rumantscha: Andreas Gabriel, manader comunicaziun / medias
tel. +41 81 258 32 22, mob. +41 79 650 83 89, andreas.gabriel@rumantsch.ch